

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli d. 30 Jan. 1871, kl. 1 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, med förslag till förändrad lydelse af § 72 Regeringsformen: Gifven Stockholms slott den 29 December 1870.

Uti underdånig skrifvelse den 7 Maj 1869 anhöll Riksdagen, att, enär en förändring i landets nuvarande myntsystem från silfver till guld syntes vara önskvärd, Kongl. Maj:t måtte tackas taga denna fråga i öfvervägande och, i fall en sådan förändring af Kongl. Maj:t pröfvades ändamålsenlig, då till Riksdagen afgifva nådigt förslag till såväl ny myntordning som öfriga af Kongl. Maj:ts och Riksdagens gemensamma beslut beroende stadganden, hvilka kunde finnas behöfliga. Sedan i anledning häraf Kongl. Maj:t den 7 derpåföljande September åt utsedde komiterade uppdragit att rörande ofvanberörda maktpåliggande fråga, efter behörig utredning af alla på densammas lösning inverkan omständigheter, till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt betänkande jemte förslag till de nya eller förändrade stadganden, som kunde finnas i ämnet tjenliga och för öfvergången till ett nytt myntsystem erforderliga, hafva komiterade den 13 sistlidne Augusti afgifvit underdånigt utlåtande jemte förslag i förenämnda fråga, hvilket blifvit i tryckt exemplar till Riksdagens ledamöter utdeladt. Hänvisande till den fullständiga utredning af ämnet komiterade lemnat, anser Kongl. Maj:t, i likhet med dem, det skola medföra väsendtliga fördelar för Sverige att så snart som möjligt öfvergifva sitt nuvarande på silfver grundade myntsystem och öfvergå till ett, hvaruti guldet antages såsom ensam värdemätare. Ett hinder för genomförande af denna reform synes dock ligga i § 72 Regeringsformen, sådan densamma blifvit uppfattad ej mindre hos komiterade än äfven eljest, enligt hvad förhandlingarne vid senaste riksdagar ådagalagt. Sedan i förra delen af denna paragraf, sådan den nu lyder, blifvit meddelade bestämmelser angående Riksbankens vård och förvaltning, innehåller paragrafen vidare, att Riksdagen allena eger rätt att genom Banken utgifva sedlar, som för mynt i

riket må erkännas, hvarefter i sista punkten sägs, att dessa sedlar skola, vid anfordran, efter deras lydelse, af Banken med silfver inlösas. För ofvan antydd ändamål vore visserligen tillfyllestgörande, att i sista punkten ordet "silfver" utbyttes mot "guld" eller, derest under öfvergången från den ena myntfoten till den andra, silfver skulle jemte guld blifva värdemätare, framför ordet "silfver" insköttes orden "guld eller", med afsigt att, sedan öfvergångsperioden vore förbi, låta guldet ensamt kvarstå såsom det mynt eller den valuta, hvarmed Riksbankens sedlar skulle inlösas.

Då emellertid en förändring af § 72 i Regeringsformen nu är i fråga, har Kongl. Maj:t funnit det vara af synnerlig vigt, att samma förändring blifver mera omfattande. Redan den tvetydighet, som obestriddigen ligger i §:ns nuvarande lydelse rörande banksedlarnes egenskap af lagligt betalningsmedel, manar kraftigt härtill och behöfvat deraf växer, ju mera den uppfattning gör sig gällande, att sedlarnes fortfarande erkännande såsom mynt är fullkomligt oberoende af Riksbankens förmåga att fullgöra sin i sista punkten af paragrafen stadgade, men redan efter allmän lag Banken åliggande skyldighet att sina sedlar efter deras lydelse inlösa.

Åsigtarna kunna vara och äro visserligen delade, i fråga om hvilka och huru stora inskränkningar må göras i banksedlarnes nämnda egenskap, men derom bör knappast någon meningsskiljaktighet kunna förefinnas, att det nuvarande tillståndet af ovisshet om hvad lagen i detta hänseende verkligen stadgar måste upphöra, samt att bestämmelserna om, huru vidt en tvångskurs för Riksbankens sedlar må ega rum, lämpligen böra utgå ur Regeringsformen, såsom hörande till området af den särskilda lag angående Riksbanken, hvartill förslag blifvit af ofvanbemälda komiterade framställt, men som torde böra till afgörande förekomma först å samma riksdag, då den nu ifrågasatta grundlagsförändringen kan blifva slutligen antagen.

Enligt den sålunda yttrade uppfattning bör uti § 72 Regeringsformen allenast förra delen af nuvarande §:n upptagas; och Kongl. Maj:t vill alltså härmed föreslå Riksdagen att antaga följande förslag till förändrad lydelse af ifrågasvarande paragrafen:

"Riksbanken förblifver under Riksdagens egen garanti och vård, så att den ostörd må förvaltas af de Fullmäktige, Kamrarne dertill förordna, efter de ordningar, stadgar och reglementen, hvilka redan gjorda äro eller vidare af Riksdagen göras kunna".

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

CARL.

Axel Adlercreutz.

Utdrag af protokollet öfver Finans-ärenden, hållet
inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å
Stockholms slott den 25 November 1870.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*,
Hans Excellens Herr Stats-ministern för utrikes ärendena, Grefve *Wachtmeister*,
Statsråden: *Bredberg*,
Abelin,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström och
Friherre *Alströmer*.

Departements-chefen, Statsrådet *Wærn*, föredrog i underdånighet: — —

Myntkomiténs underdåniga betänkande den 13 sistlidne Augusti, angående Sveriges öfvergång till ett nytt myntsytstem med guld såsom värdemätare.

Efter redogörelse för det hufvudsakliga innehållet af berörda betänkande anförde föredragande departementschefen i underdånighet:

“På grund af den fullständiga utredning af ämnet, de komiterade sålunda lemnat, finner jag mig böra helt och hållet instämma i deras åsigt om fördelarne för Sverige att så snart som möjligt öfvergifva sitt nuvarande på silfver grundade myntsytstem och öfvergå till ett, hvaruti guld det antages såsom ensam värdemätare.

För genomförande af denna reform i vårt myntväsende synes dock ett hinder ligga i nuvarande lydelse af 72 § Regeringsformen, sådan uppfattningen deraf gjort sig gällande ej mindre hos komiterade än äfven eljest, enligt hvad förhandlingarne vid de senaste riksdagarne ådagalagt; och då, till följd af den längre tid, som erfordras för en grundlagsförändrings åstadkommande, det torde vara nödigt att, innan sjelfva frågan om myntfotens förvandling från silfver till guld framlägges till Eders Kongl. Maj:ts definitiva pröfning, åtgärder vidtagas för den erforderliga förändringen af 72 § Regeringsformen, men mig icke tillkommer att förslag derom afgifva, anser jag mig nu böra hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes anbefalla Chefen för Justitie-departementet att låta utarbета och

Eders Kongl. Maj:t förelägga förslag till en sålunda förändrad lydelse af meranämnda §, att det anmärkta hindret mot myntreformen derigenom undanrödjes“.

Uti hvad föredragande Departements-chefen nu hemställt instämde Statsrådets öfrige ledamöter, och behagade Hans Maj:t Konungen härtill i nåder lemna bifall.

Ex protocollo

Ludv. Platen.

Utdrag af protokollet öfver Justitie-departements-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott Thorsdagen den 29 December 1870,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern, *Adlercreutz*;
 Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena, Grefve *Wachtmeister*;
 Statsråden: *Bredberg*,
Abelin,
 Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström,
 Friherre *Alströmer*.

Statsrådet Berg anmälde vara af sjukdom hindrad att denna dag i Statsrådet uppkomma.

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern anmälde i underdånighet: att Hans Excellens till följd af Kongl Maj:ts nådiga befallning, gifven på Finans-departementets föredragning den 25 nästlidne November, låtit upprätta förslag till förändrad lydelse af § 72 Regeringsformen, hvarigenom det hinder, som

samma paragraf ansetts innefatta mot antagande af ett nytt myntsystem med guld såsom ensam värdemätare, skulle blifva undanröjdt; och yttrade Hans Excellens i afseende härå:

“Sedan i förra delen af den ifrågavarande paragrafen, sådan den nu lyder, blifvit meddelade bestämmelser angående Riksbankens vård och förvaltning, innehåller paragrafen vidare, att Riksdagen allena eger rätt att genom Banken utgifva sedlar, som för mynt i Riket må erkännas; hvarefter i sista punkten sägs, att dessa sedlar skola, vid anfordran, efter deras lydelse, af Banken med silfver inlösas. För det ofvan antydda ändamålet vore visserligen tillfyllestgörande, att i sista punkten ordet “silfver“ utbyttes mot “guld“ eller, derest, under öfvergången från den ena myntfoten till den andra, silfver skulle jemte guld blifva värdemätare, framför ordet silfver insköttes orden “guld eller“, med afsigt att, sedan öfvergångsperioden vore förbi, låta guldets ensamt kvarstå såsom det mynt eller den valuta, hvarmed Riksbankens sedlar skulle inlösas.

Då emellertid en förändring af § 72 i Regeringsformen nu är i fråga, har jag icke ansett mig kunna underlåta att fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet å den synnerliga vigten deraf, att samma förändring blifver mera omfattande. Redan den tvetydighet, som obestriddligen ligger i paragrafens nuvarande lydelse rörande banksedlarnes egenskap af lagligt betalningsmedel, manar kraftigt härtill, och behovet deraf växer ju mera den uppfattning gör sig gällande, att sedlarnes fortfarande erkännande såsom mynt är fullkomligt oberoende af Riksbankens förmåga att fullgöra sin i sista punkten af paragrafen stadgade, men redan efter allmän lag Banken åliggande skyldighet att sina sedlar efter deras lydelse inlösa.

Åsigtorna kunna vara och äro visserligen delade, i fråga om hvilka och huru stora inskränkningar må göras i banksedlarnes nämnda egenskap, men derom borde knappast någon meningsskiljaktighet kunna förefinnas, att det nuvarande tillståndet af ovisshet om hvad lagen i detta hänseende verkligen stadgar måste upphöra, samt att bestämmelserna om, huru vidt en tvångskurs för Riksbankens sedlar må ega rum, lämpligen böra utgå från Regeringsformen såsom hörande till området af den särskilda lag angående Riksbanken, hvartill förslag blifvit af komiterade i myntfrågan framställt, men som torde böra till afgörande förekomma först å samma riksdag, då den nu ifrågasatta grundlagsförändringen kan blifva slutligen antagen.

I enlighet med den af mig sålunda uttalade uppfattning har uti det nya förslaget till lydelse af § 72 Regeringsformen endast upptagits förra delen af nuvarande paragrafen, så lydande: “Riksbanken förblifver under Riksdagens egen garanti och vård, så att den ostörd må förvaltas af de Fullmäktige, Kammaren dertill förordnar efter de ordningar, stadgar och reglementen, hvilka redan gjorda äro eller vidare af Riksdagen göras kunna“; hemställande jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes uti

nådig proposition föreslå Riksdagen att antaga nyssberörda förslag till förändrad lydelse af den ifrågavarande paragrafen“.

Uti hvad Hans Excellens Herr Justitie-statsministern sålunda hemställt instämde Statsrådets öfrige ledamöter; och täcktes Hans Maj:t Konungen, med godkännande af det anmälda förslaget till förändrad lydelse af § 72 Regeringsformen, besluta, att detsamma skulle till Riksdagens pröfning i grundlagsenlig ordning öfverlemnas medelst nådig proposition af det innehåll, bilagan till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

G. V. Österdahl.

N:o 5.

Ankom till Riksdagens Kansli den 30 Jan. 1871, kl. 1 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående afträ-dande till Warbergs stad af ett till Warbergs f. d. fästning hörande jordområde; Gifven Stockholms slott den 7 Januari 1871.

Uti underdånig skrifvelse den 26 sistlidne Augusti har Fångvårdsstyrelsen, med erinran om hurusom Kongl. Maj:t, enligt nådigt bref den 11 Juli 1848, bifal-lit, att Warbergs f. d. fästning finge användas till straff-fängelse, och att för sådant ändamål de å f. d. fästningen varande byggnader med tillhörande jordområde, som af Krigskollegium och Statskontoret disponerades, skulle till fångvårdens disposi-tion öfverlemnas, i underdånighet anført, att till Fångvårdsstyrelsen sedermera